

Ольга
КЛЕЙМЕНОВА

Коловерть гірких солодошів

Нова рубрика «Віча» присвячена творчим удачам і буденним проблемам українських театрів.

Івано-Франківський обласний театр імені Франка привіз на два дні до Києва «Солодку Дарусю» – виставу, за якою протягом року укріпився ранг усеукраїнської сенсації. І яку, зрештою, номінували на Національну премію імені Шевченка.

Фото з архіву театру.

Сценічним утіленням багатожильного роману Марії Матіос молодий директор та худрук театру Ростислав Держипільський загорівся у залізничній мандрівці. Ковтаючи книжку, він одночасно ковтав сльози. А потім зібрав старшокурсників Прикарпатського університету імені Стефаніка та сказав: «Будемо робити дипломну виставу». Коли випускники перетворилися на акторів обласної трупи, а Держипільський – на театрального шефа, «Солодка Даруся» вирушила у плавання за перлинами: фестивалевими призами та глядацьким визнанням. Цих скарбів набралася чимало. Та є в Ростислава мрія: об'їздити з виставою країну й, мабуть, не лише її.

«Не читати «Солодкої Дарусі» – не те що поганий тон, а й... ще гірше. Я настільки відчував цього автора, що все творилося саме собою». (Ростислав Держипільський).

***

Фігури просуваються до сцени не так зі співом, як із далеким гулом лихоліть, що не оминають землі.

На тій землі гіркого посолу Даруся (не дурна, а солодка!) крутить, розкинувши руки, неземне своє фуєте. Це – колесо часу для різання по живому доль людських. Обертам немає ліку.

І, здається, підхоплені дарусиною коловертю, сплітаються в одну незримую косу трагедії. Ті, які є в романі, й ті, яких у романі немає. Ті, що з Буковини, й ті, що звідусіль.

У тому сплетінні – історії споду, в яких є місце й солодким льодяникам. Сюжети про радість, кохання, смерть, брехню, страждання, щастя, терпіння, підступність... Неповний ряд того, з чого витинається буття.

***

«Це книга про людину в часі. Людина не обирає часу. Вона вмонтовується в той час, який обрав для неї Бог». (Марія Матіос).

Перед київською прем'єрою режисер Ростислав Держипільський зізнався у більшій прихильності до прози, ніж до драматургії як постановочної основи: «Коли є готова драматургія, одразу потрапляєш у певні рамки. Проза тим краща, що тут я сам собі газдар».

До театральної «Дарусі» в іванофранківців була радійна її версія. Та розминка ще ближче підвела до сценічного виплеску. Що ближче – то моторошніше. Ростислав непокоївся, щоб не «зпопсити» високої літератури. Не «зпопили», й навіть піднесли на свіжому диханні нестандартності. Пізніше режисер зауважив: «Щось неординарне трапляється тоді, коли хтось робить неможливе».

Те, що йшло від землі, мікшувалося з прийомами актуального театру. Автентичні гуцульські багатоголосся (пісенна режисура Наталки Половинки), танці (пластика Андрія Кирильчука), деренчання дрімби та схлипування скрипки нашаровувалися на виконавський професіоналізм. Ли-

цедії з регіону показали, як дорівнятися до еталона якості столичним колегам (деякі з них безповоротно zdegradovanі серіальними майданчиками), котрі ласували в партері карамельними півниками.

Письменниця Матіос так сказала про іванофранківців: «Ім у середньому по 24 роки. І всі вони зухвалі».

***

На тлі відточеного гуртового вокалу Даруся мовчить: «не німа, але не говорить». Вона гладить «веселі голівки айстр». І думає, бо не вмє не думати. Хай навіть її голова лопається від болю.

Її біль – то біль усього суцього. Її біда – відбиток глобального лиха.

Вистава щемлива від початку до фіналу. Навіть коли у розвитку подій зависає якась логічна пауза, серце не розтискається. Мабуть, тому, що постановник ставиться до літературного джерела так обережно, ніби то глечик із джерельною водою. Його можна підставляти під сонячні промені, щоб водиця кришталево іскрилася, але головне – не розплескати, донести до глядача.

Як шелест прибою, періодично докочується до залу лейтмотив: «То час такий!..». Споконвіку все звальюємо на час. І хочеться навіть його задушити. Та простіше – себе, бо як же той час задушиш?